

Arbejderstyrken fordeltes saaledes

2,685	Værkmestre		
84,609	mandlige Arbejdere	over 18	Aar
11,573	—	—	under 18 —
25,625	kvindelige	—	over 18 —
5,714	—	—	under 18 —
<hr/>			
tils.	130,206	Arbejdere.	

Koppedødeligheden i Preussen.

Kopper er ikke mere nogen Sygdom, der hører hjemme i Preussen, — men den slæbes stadigt ind i Landet fra de angrebne Nabolande, især Polen og Galizien, uden dog at kunne vinde fast Fod i Preussen, og uden at forårsage mange Dødsfald. I tidligere Tider var Forholdet som bekendt et andet. Alene i Kurmark Brandenburg døde i de ti Aar 1789—98 af Kopper 19,238, i Neumark 6,921. Efter at Vaccinationen var indført i Begyndelsen af dette Aarhundrede i Preussen, tog Antallet af Dødsfald af, og fra 1816 til 1860 var Antallet af Dødsfald i hele Preussen i Almindelighed under 4,500 i et Aar, — men i enkelte Aar var det endda ikke saa ringe; saaledes døde der i 1833 7,996, i 1834 6,625, i 1853 6,734, i 1854 7,490 og i 1858 4,691 af Kopper. I Halvtredserne tog Vaccinationen af, — og Tallet af Dødsfald steg: i Krigsaaret 1866 naaede det endog 11,937; derefter tog det atter af og udgjorde i 1870 kun 4,200. Men den fransk-tyske Krig bragte en voldsom Koppepidemi med sig, den voldsomste, Preussen har haft at

Arbejderstyrken fordeltes saaledes

2,685	Værkmestre		
84,609	mandlige Arbejdere	over 18	Aar
11,573	—	—	under 18 —
25,625	kvindelige	—	over 18 —
5,714	—	—	under 18 —
<hr/>			
tils.	130,206	Arbejdere.	

Koppedødeligheden i Preussen.

Kopper er ikke mere nogen Sygdom, der hører hjemme i Preussen, — men den slæbes stadigt ind i Landet fra de angrebne Nabolande, især Polen og Galizien, uden dog at kunne vinde fast Fod i Preussen, og uden at forårsage mange Dødsfald. I tidligere Tider var Forholdet som bekendt et andet. Alene i Kurmark Brandenburg døde i de ti Aar 1789—98 af Kopper 19,238, i Neumark 6,921. Efter at Vaccinationen var indført i Begyndelsen af dette Aarhundrede i Preussen, tog Antallet af Dødsfald af, og fra 1816 til 1860 var Antallet af Dødsfald i hele Preussen i Almindelighed under 4,500 i et Aar, — men i enkelte Aar var det endda ikke saa ringe; saaledes døde der i 1833 7,996, i 1834 6,625, i 1853 6,734, i 1854 7,490 og i 1858 4,691 af Kopper. I Halvtredserne tog Vaccinationen af, — og Tallet af Dødsfald steg: i Krigsaaret 1866 naaede det endog 11,937; derefter tog det atter af og udgjorde i 1870 kun 4,200. Men den fransk-tyske Krig bragte en voldsom Koppepidemi med sig, den voldsomste, Preussen har haft at

gennemgaa i dette Aarhundrede; den naaede sit Højdepunkt i Aaret efter Krigen, i 1872, i hvilket Aar der i Preussen døde ikke mindre end 65,107 Personer af Kopper; endnu i 1873 var der 8,932 Dødsfald at notere. Under Indtrykket af de Ødelæggelser, Sygdommen i disse Aar havde anrettet, førtes den tyske Rigslov af 8. April 1874 om obligatorisk Vaccination igennem. Derefter tog Antallet af Dødsfald stærkt af, og i 1877 var det gaaet ned til 88; men derved er dog at bemærke, at en ikke saa ringe Del af Befolkningen ved at have gennemgaaet Sygdommen var beskyttet mod ny Smitte. I de følgende Aar tog Tallet af Dødsfald vel atter til — det naaede i 1882 1,007 —, men det naaede dog ikke nær saa højt op som tidligere. I de ni Aar 1886—94 døde ialt af Kopper i Preussen 895 Personer, eller 99,4 Personer i aarligt Gennemsnit; for Tidsrummet 1877—85 havde det aarlige Gennemsnit været 520, og for 1860—69 havde det været 6,612. Det ugunstigste Aar i Perioden 1886—94 var 1889, nemlig 157 Dødsfald, det gunstigste var 1891, da Tallet af Dødsfald kun var 35.

Beregnet pr. 10,000 Levende udgjorde Tallet af Dødsfald ved Kopper i Perioden 1875—84 mindst 0,03, højst 0,3; i 1885—89 var Forholdstallet gennemsnitligt 0,06, og i 1890—94 gennemsnitligt kun 0,02.

Næsten Halvdelen af dem, der 1886—94 døde af Kopper, var under 2 Aar gamle: 37 pCt. var endnu ikke 1 Aar gamle, 12 pCt. var mellem 1 og 2 Aar. »Statistische Korrespondenz«, hvoraf denne Notits er tagen, bemærker, at »disse Tal ere for store til at kunne forklares ved de smaa Børns ringe Modstands-

kraft; snarere ere de begrundede i endnu manglende Vaccination.

De Dele af Preussen, hvor Kopperne navnlig trænge ind, er de østlige Grænsedistrikter. Det er naturligvis Smitten fra Rusland og Østrig. I Berlin foraarsager Kopperne kun sjældent et Dødsfald; Königsberg er mere udsat.

Lige siden 1834 er enhver Rekrut, strax naar han møder ved Fanen, bleven vaccineret, og i Virkeligheden er den preussiske Hær kun i forholdsvis ringe Grad bleven hjemsøgt af Kopper. Under den fransk-tyske Krig angrebes 2,879 preussiske Soldater af Kopper, og 164 døde; men dette er kun et lille Tal, naar man ser hen til, hvorledes Sygdommen rasede i Frankrig; den franske Hær mistede under Krigen 23,400 Mand ved Kopper. Efter Fredsslutningen angrebes i 1871 andet Halvaar 915 preussiske (samt badensiske og hessiske) Soldater af Kopper, og 37 døde. I 1872 udgjorde Tallet af Sygdomstilfælde i den preussiske Hær 205, Tallet af Dødsfald 16. Derefter dalede Tallene yderligere, og i de 23 Aar 1. April 1873 til 1. April 1896 har Tallet af Dødsfald endog kun udgjort 3. Garantien ved Revaccinationen viser sig navnlig i Grænsedistrikterne, hvor Civilbefolkningen oftere hjemsøges af Kopperne, medens Soldaterne ogsaa her gaa fri.

A. P.-St.
